

GAZETA LWOWSKA.

Wychodzi z Dodatkiem codziennie, prócz świąt i niedziel. Prenumerata kwartalna miejscowym 4 zlr. 15 kr., odbierającym pocztą 4 zlr. 40 kr.,
Inseracyę oplacają od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr. następnie po 2 kr. m. k.

Nr. 278.

Poniedziałek 2. grudnia 1850.

Rok bieżący gazety 39.

Z Nowym Rokiem wychodzi będzie **Gazeta Lwowska** jak potąd z **Dziennikiem urzędowym i Doniesieniami Prywatnych**, a nadto z osobnym co soboty **Dodatkiem Tygodniowym**, poświęconym wolnej dyskusji spraw krajowych, rozprawom w zawodzie nauk, sztuki, przemysłu, jako też literackim utworom. Uzupełniać w nim się będą wypadki historyczne, objaśniać bliżej podania, których dla zwięzłości swojej *Gazeta* sama rozstrząsać nie mogła.

Otwierając ten nowy **Dodatek Tygodniowy**, otwiera go *Redakcyja* w chęci zbliżenia rozpięzłych sił umysłowych w kraju marniejących zapewne, jeżeli nie będą miały organu wyślowienia pomysłów i zasad swoich przed publicznością. A jak potąd była bez uprzedzenia i daleka od wszelkiego stronictwa, równie i nadal staraniem jej będzie zachować w otwartym nowo **Dodatku** całą bezstronność, by stał się jedynie odeszwą głosu obywatelskiego i literata, którzy pragną wzajemnego oświecenia się rozpowszechnieniem prawd ku pomysłowości kraju i nauk wzrostowi, albo uprzyjemnienia pogodniejszej chwili w życiu rozrywką pożyteczną.

Redakcyja od czasu niezawisłości stanowiska swego, nie schyliła nigdy z zapowiedzianego programem toru, i przedstawiała dzieje potoczne świata całego wiernie z aktów rządowych owego państwa, o którym toczyła się sprawa; ale przytem nie omieszkala nigdy słuchać życzenia publiczności i odpowiadać jej radom, pomnażając oddziały pewne w piśmie swoim i dodając to, czego po niej żądano.

Wdzięczni za rady i względy życzliwe, otwieramy i teraz według życzenia publiczności te nowe kolumny na własne jej plody: zapewnić je będziemy tem co obywatel, literat i publicysta wnieść raczą, a pamiętni za udział jaki potąd publiczność piśmie naszemu laskawie udzielała, ogłaszamy

Prenumeratę na rok następujący

— chociaż opłatu szeptu, ekspedycyi pocztowej, wreszcie papieru i nakładu całego koszta znacznie się podniosły —
te samą jaka była w roku bieżącym, to jest:
kwartalnie dla Miejsowych 4 zlr. 15 kr., a dla odbierających pocztą 4 zlr. 40 kr. półrocznie zaś drugie tyle,
a stosownie i na rok cały:

z prozbą atoli, ażeby Prenumerujący odpowiednio do nowych przepisów

- a) raczył przesłać prenumeratę za własną opłatą portoryi rządowej franco do *Redakcyi* samej;
- b) dołączył nadto w przesłance 3 kr. jeżeli od *Redakcyi* żąda kwitu; *Domini* zaś, *Magistraty* i wszelkie *Władze* w tym przypadku, iż nie przyjmują niefrankowanych do siebie listów, raczyły oprócz 3 kr. na kwit naddać jeszcze tyle, ile na opłatę pocztową wedle odległości miejsca do nich przypada;
- c) przytem uprasza *Redakcyja* Abonenta o wcześniejsze jak potąd, przynajmniej do 25. grudnia, zamówienie *Gazety*, z wyrażeniem dokładnem: *Imienia i Godności, Miejsca pobytu, a osobliwie Poczty i Obwodu* gdzie odbierać postanawia. Wymaga tego pospiechu i tej akuratności w zapisaniu się nowo urządzony tryb ekspedycyi nakazany wys. *Dekretem Ministeryalnym*; a nas przy wniesieniu tej prozby nagli chęć przystąpić *Prenumerantom*, by nie doznawali zwłoki ani przykrości powoływania się z reklamacyami do kantoru ekspedycyi *Gazet*.

Poświęceni z *Instytutem* naszym jedynie na podniesienie *Piśmiennictwa* w naszym kraju, czynimy ofiarę z wszelkich korzyści osobistych, pragniemy jedynie wzrostu publicystyki, a zebraniem rozstrzelonych sił przybliżenia porę, w której byśmy mogli wydawać osobne pismo — szczerze literackie — poświęcone wdziękowi języka a utworom wyższych talentów.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Francya. — Niemce. — Prusy. —
Dania. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Wiedeń. 27. listopada. Dnia 28. listopada wyjdzie w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i będzie rozesłany LXXXVII. zeszyt powszechnego dziennika rządowego ustaw państwa, a mianowicie w czesko-, włosko-, polsko-, słoweńsko-, kroacko-, serbsko- i romańsko-niemieckiem podwojnem wydaniu.

Zeszyt ten wyszedł dnia 8. lipca 1850 w pojedynczem niemieckiem, a dnia 25. października 1850 w madjarsko-niemieckiem podwojnem wydaniu.

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 259. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 30go czerwca 1850, którem na mocy najw. uchwały z d. 30. czerwca 1850 postanowiono dotychczasową czynność publicznych fiskalów i przeniesienie tej czynności na prokuraturę państwa w Węgrzech, Kroacyi, Sławonii, w Województwie serbskiem i w Banacie Temeskim.

Sprawy krajowe.

(Książę Schwarzenberg wyjechał do Ołomuńca.)

Wiedeń. 28. listopada. Wczoraj wieczór wyjechał J. O. książę *Schwarzenberg*, prezydent rady ministeryalnej w towarzy-

stwie c. k. radcy ministeryalnego bar. Thiery, tudzież Jego Excelencyi bar. Mayendorf ces. rosyjskiego nadzwyczajnego ambasadora i pełnomocnego ministra przy dworze tutejszym hrabi Buol Schauenstein, pana Oubril członka ambasady rosyjskiej, nakoniec hrabi Westfalii król. pruskiego szambelana i hrabi Lehndorf członka ambasady pruskiej, do Ołomuńca, dokąd dziś wieczór przybędzie także osobnym pociągiem kolei żelaznej król. pruski minister *Manteuffel* na konferencyę.

Rząd ces. austriacki trzymając się ściśle dążności zachowania wewnętrznego pokoju w Niemczech, i zdecydowany niepomijać żadnego środka mogącego doprowadzić do tego celu, podał chętnie rękę swoją do osobistego zejścia się ces. austriackiego i król. pruskiego ministra spraw zagranicznych, aby ile możności za pomocą bezpośredniego porozumienia się uskutecznić spokojne załatwienie kwestyi spornych. Cesarsko-austriacki minister spraw zagranicznych, prezydent rady ministeryalnej książę *Schwarzenberg* udał się w tym celu wczoraj wieczór do Ołomuńca, dokąd także przybędzie król. pruski minister spraw zagranicznych baron *Manteuffel*.

(Lit. Oestr. Cor.)

(Lit. „Korespondencya austr.“ o potrzebie prawodawstwa dla teatru.)

Wiedeń. 26. listopada. Wszystkie wykształcone narody nowoczesne uznały potrzebę prawodawstwa dla teatru z postanowieniami prewencyjnemi i tylko w owych przemijających chwilach anarchii, gdzie się rozprzęgły węzły porządku żądano tu i owdzie prawa zasadniczego, nieograniczonej wolności przedstawień scenicznych. — W pierwszych latach rewolucyi francuskiej mianowicie począwszy od r. 1791 odebrano władzom politycznym nadzór nad teatrami i stworzyły się między innymi tak zwane „Cafés spectacles“ w Paryżu, które jednak już za konsulatu zniesiono. Począwszy od roku 1817 aż do roku 1848 i pomimo wstrząśnień i dążności liberalnych, jakie rewolucya lipcowa wywołała we wszystkich stosunkach francuskich,

panowała *cenżura teatralna* w najściślejszym znaczeniu tego słowa, i dopiero w skutku rewolucyi lutowej zniesiono cenżurę i zaprowadzono natomiast system represyjny używany zresztą z wielką surowością i z niemałą szkodą dla przedsięwzięć teatralnych; lecz nawet i ta surowość wkrótce okazała się niedostateczną, uznano bowiem już konieczną potrzebę zaprowadzenia za pomocą tegorocznego projektu ustawy nanowo środków prewencyjnych.

Artykuł 1. pomienionej ustawy żąda koncesyi teatralnych a według art. 3. zawisły przedstawienia nowych sztuk w Paryżu z powodów publicznego porządku zawsze od przyzwolenia ministra spraw wewnętrznych, a w prowincjach od upoważnienia ze strony prefektów.

Lecz nietylko Francya ale i Wielka Brytania, ta ziemia obiecana prawdziwej obywatelskiej i politycznej wolności, ojczyzna daleko sięgającej wolności duku uważała za rzecz niezbędną zaopatrzyć się chroniącemi postanowieniami prewencyjnemi przeciw nadużyciu wolności sceniczej. Najnowszy będący teraz w używaniu akt regulaminu teatralnego, mocą którego zniesione są dawniejsze tego rodzaju akta parlamentarne, z których najdawniejszy sięga aż po rok trzeci panowania Jakóba I., datuje się od 22. sierpnia 1843. Najgłówniejsze postanowienia tej ustawy są następujące: Dla każdego publicznego teatru, gdzie się dają przedstawienia za opłatą należy wyjednać *koncesyę*: dla Londynu, tudzież dla miasteczek Finsburg i Marylebone także w Lombeth i Southwark i dla wszystkich miejsc, w którychby królowa przez niejaki czas mieszkać mogła, udziela koncesyę *lord pierwszy szambelan*, dla innych zaś części państwa nakazuje się, aby sędziowie pokoju w każdym mieście, w każdym miasteczku i w każdym miejscu okręgu sądowego udzielali podobną koncesyę na osobnem sądowem posiedzeniu. Równie lord pierwszy szambelan jak i sędziowie pokoju mają więcej niż prawo do zakazu powtórnego przedstawienia, gdyby się w teatrach przez nich koncesyowanych lub innym sposobem uprzywilejowanych wydarzyły excessa; mają bowiem prawo zasuspendowania a według okoliczności i zamknięcia tych teatrów. Względem miast uniwersytetowych Oxford i Cambridge dodano oprócz tego jeszcze i to śnieśniające postanowienie, że do udzielonej tamtejszym teatrom koncesyi, potrzebne jest jeszcze przyzwolenie kanclerza albo wicekanclerza uniwersytetu, w razie gdyby niedotrzymano warunków dodanych do przyzwolenia ze strony tych przedłożonych uniwersytetu, natenczas koncesyę uważać należy za nieważną. Co do przejrzania sztuk teatralnych równie jak co do rewizyi wszelkich terażniejszych dodatków do sztuk dawniejszych, udziela się lordowi pierwszemu szambelanowi zupełną władzę dyskrecyjną. Wszelkie na wszystkich scenach angielskich przedstawiać się mające nowe sztuki, przerobienia, epilogi, prologi itp. należy przesłać do rewizyi przynajmniej 7 dni przed przedstawieniem. Przeciw wyrzeczonemu zakazowi przedstawienia jakiej sztuki rekurs *niema miejsca*.

Oprócz tego upoważniony jest lord pierwszy szambelan z jakiegokolwiek powodu niebezpieczeństwa dla przyzwoitości, obyczajności, lub utrzymania publicznego pokoju zakazać przedstawienie każdej nawet starszej sztuki albo pewnej części onej docześnie albo na zawsze dla całej Wielkiej Brytanii, lub też dla pewnego miejsca. Angielskie prawodawstwo tyczące się teatrów tem się odznacza, że względem zadekretowanych kar pieniężnych nakazane jest postępowanie sądowe, podczas gdy we Fraocyi, także i według nowego projektu wszystkie uchwały tyczące się nadzoru i kar w sprawach teatralnych wydawane być mają w drodze ściśle administracyjnej.

Legislacya teatralna, która w Austrii aż do r. 1848 istniała, przyznawała prawo najwyższego nadzoru sceny c. k. cenżurze i nadwornej instancyi policyi. Od niej tylko otrzymać było można pozwolenie przedstawienia nowych sztuk. Przejierano rękopisma nietylko w całości, ale rozbiegano je jak najściślej aż do pojedynczych zwrotów mowy i pewnych form wyrażenia. Z uchYLENIEM cenżury nadwornej nastąpiła w Austrii *de facto*, lecz nieprawnie nieograniczona wolność teatralna, której niestosowności i niebezpieczeństwa dla porządku, obyczajów i prywatnego honoru wnet się dały uczuć, i jakkolwiek teatr z powodu swego urzędzenia i z powodu rękopisów, jaką podawał charakter indywidualny przedsiębiorców albo materyjalny stosunek pojedynczych przedsiębiorstw z administracją państwa nieosiągnął wcale owego stopnia wyuzdanej wolności co dziennikarstwo i druk w ogóle, jednak okazało się niezbędną potrzebą dać teatr pod bezpośredni nadzór państwa, podczas gdy ten nadzór dotychczas tylko tam gdzie trwa stan wyjątkowy, mógł być wykonywany przez władze wojskowe. Teraz, kiedy się stosunki wewnętrzne we wszystkich kierunkach porządkują, a zorganizowane władze polityczne w największej części krajów koronnych już są zaprowadzone albo wkrótce zaprowadzone będą, właśnie jest na czasie poddać i tę gałąź życia publicznego znowu pod dozór należyty i znaleźć stałą podstawę dla trwałej, dostatecznej legislacyi teatralnej. Wychodząc z tego stanowiska postanowił rząd Jego Cesarskiej Mości, jak się dowiadujemy z pewnego źródła, wydać rozporządzenie, które wkrótce wyjdzie ku wiadomości publicznej.

Korzystano z wszystkich doświadczeń, jakie się czerpać dały w naszym kraju z historii życia teatralnego przedtem i w późniejszych czasach, równie jak z nauk francuskiej i angielskiej legislacyi teatralnej, a wyjść mające rozporządzenia znajdują zapewne pochwałę u znawców i ludzi bezstronnych, suponujemy bowiem, że przy wielkiej *rośnicy*, jaka zachodzi między wpływem, który wywiera pismo a wpływem przedstawienia, każdy pojmie, nawet ten, któremu się zdaje, że druk wszystkie rany zagoić zdoła które zadaje, przyznać

musi, że teatr niema nawet i podobnego wątpliwego środka naprawy, gdyż wywarte szkodliwe skutki na tysiącach nie dadzą się potem uchylić żadnym *skutkiem przeciwnym*. Również sądzimy, że mało takich będzie, którzyby stanęli w obronie fałszywego zdania, jakoby środki śnieśniające wolność przedstawień sceniczych sprzeciwiały się prawu wolnego wyjawienia myśli; zwłaszcza że każdy autor dramatyczny zawsze może korzystać z wolności duku, by dzieło swoje podać do wiadomości publicznej, chociażby je odrzucono od sceny. W takim razie zależałoby tylko od niego osądzić, czyli ma prawo i dostateczne siły odwołać się do sądu opinii publicznej, a może oraz poddać się sądowi w sprawach duku.

W następnym artykule rozwiniemy ducha, i najgłówniejsze postanowienia nowej ustawy.

(Giełda wiedeńska.)

Wiedeń, 27. listopada. Dziennik lit. *Oster. Correspondenz* pisze: Jak można było przewidzieć, spekulacya na giełdzie okazała się dzisiaj trzeźwiejszą niż wczoraj. W złocie i srebrze nierobiono wprawdzie żadnych interesów; atoli odpowiednie spadnięcie kursu weksłów Londyńskich zapowiada, że w krótkim czasie agio srebra o 12 procent na dół pójdzie. Byłoby bardzo korzystnie, że wczoraj względem pokątnej giełdy w Grünangergasse, a dziś na publicznej giełdzie przedsięwzięto środki przezorności, przezco zapobieżono naciskowi takich indywiduów, które w żadnym względzie nie dają gwarancyi, i których nieczyste zabiegi są zgorzeniem dla prawych kupców.

Lloyd pisze: Gdy miała wybuchnąć turecko-rosyjska wojna, spadły kursa; gdy istotnie wybuchnęła, poszły w górę. W czasie, gdy Cesarz Franciszek leżał na śmiertelnym łożu, i obawiano się jego zejścia ze świata, wtedy również szpieszno spadły kursa; gdy obawa w pewność się zamieniła, poszły z równym prawie pośpiechem w górę. Jesteśmy przekonani, że jakakolwiek pewność, która nastąpi po tej epoce niepewności, wywrze dobroczynny wpływ na nasze stosunki pieniężne. Pokój ustaliłby je znowu; wojna, jeżeli nie będzie prowadzona z stanowczem nieszczęściem, musi je również poprawić.

Wojna w kraju nieprzyjacielskim nie jest tak droga, jak armia na stopie wojennej w własnym kraju. To zniszczyłoby nasze finanse, gdybyśmy wielką armię naszą w zupełnem uzbrojeniu aż do wiosny trzymać musieli, i gdyby aż wtedy wojna wybuchła. Spodziewamy się, że do tego czasu sprawa ta skończona będzie. Jasne przedstawienie naszych stosunków finansowych, spokojne rozważenie naszej sytuacji okaże rozsądnemu, jak krótkowidzącymi są ludzie, którzy panicznemu przestraszowi na oślep się oddają. Popłoch ten potrwa jeszcze tylko dni kilka, i bez wątpienia przeprawi tych o stratę, którzy teraz w niezmiernych zasobach tego wielkiego państwa umiarkowanego i rozsądnego zaufania położyć nie chcą.

(Dekoracya.)

Wiedeń, 26. listopada. Jego c. k. Mość raczył najwyższem postanowieniem z d. 18. listopada r. b. radcy ministeryalnemu w ministerstwie sprawiedliwości doktorowi Ignacemu *Strojnowskiemu* nadać najlaskawiej krzyż kawalerski orderu Leopolda.

(Wiadomości potoczne z Wiednia.)

Wiedeń, 26. listopada. Od ministeryum handlu wyjdą niebawem nowe postanowienia względem pozwolenia odbywania jarmarków. Dawniejsze przywileja tudzież składanie taks zniesiono aż do wyjścia nowego rozporządzenia.

— W skutek rozporządzenia ze strony ministeryum sprawiedliwości wyjdzie z końcem roku z duku główny spis alfabetyczny wszystkich z państwa wydalonych cudzoziemców i będzie przesłany władzom sprawiedliwości do zastósowania przy mogącem nastąpić pojawieniu się takich indywiduów.

— Wszystkim gminom oznajmiono, że teraz po rozwiązaniu dawnych stosunków zwierzchniczych spada na nie obowiązek wynagradzania skarbowi państwa wydatków, które wynikną ze stawienia rekruta nie mającego widocznych ułomności ciała i asenterowanego tylko na żądanie i na odpowiedzialność zwierzchności odstawiającej, jeżeliby wspomniany rekrut później z powodu tych samych ułomności musiał być oddalony od służby wojskowej.

— Najbliższe losowanie niemieckich banknotów po 6 i 10 kr. nastąpi w miesiącu styczniu.

— Słychać, że Jego ces. Mość nakazał dokładną rewizyę wszystkich areztów fortecznych, a szczegółowe sprawozdania o ich stanie pod względem sanitarnym, tudzież o sposobie żywienia i mieszczczenia więźniów mają być do ministeryum przesłane. Spodziewać się przeto należy, że więźniowie otrzymają niejedną ulgę.

— Ze strony ministeryum kultury krajowej będą w tych dniach ogłoszone postanowienia o egzaminach dla indywiduów należących do ochrony lasów i do wydziału technicznego. Postanowienia te tworzą dodatek do prowizor. ustawy o egzaminach ogólnych (*Staatsprüfungen*) dla leśniczych.

— Pierwsze wciągnięcia posiadłości gruntu do ksiąg gruntowych tych krajów koronnych, gdzie księgi te teraz dopiero zaprowadzono, ma się odbywać według dekretu ministeryalnego bez składania taksy.

— Wszystkim zakładom naukowym i zwierzchnościom akademicznymi polecono, ażeby w razie pożądanej zmiany w stosunkach zakładów naukowych nie omieszkaly przedłożyć stosowne wnioski ministeryum nauki publicznych.

(Kurs wiedeński z 27. listopada 1850.)

Oblig. długa państwa 5% — 86 $\frac{1}{2}$; 4 $\frac{1}{2}$ % — 76 $\frac{1}{2}$; 4% — 21 $\frac{1}{2}$. Akcje bankowe 1060. Losy z 1834 roku 170; z 1839 roku 108. Akcje kolei póln. 118 $\frac{1}{2}$.

Francya.

(Depesza telegraficzna.)

Paryż, 26. listopada. Sześć pułków wysłano do Metz i Lunewille; komisya mianowana dla rozpoznania żadanego kredytu na uzbrojenie, oświadcza się za neutralnością Francyi. P. Berryer jest tego zdania, że armia musi przeszkodzić inwazyi do Francyi. Legitymiści i Orleaniści bronią politykę Austrii. Elyzejscy reprezentanci żądają, ażeby w sprawozdaniu komisji milczeniem pominąć punkt neutralności. Dzienniki *Assemblée nationale* i *Gazette de France* uwolniono od zaskarżenia o obrazę przeciw L. Napoleonowi. Linia telegraficzna z Berlina do Akwisgranu przerwana.

(Posiedzenie izby prawodawczej z 21. listopada.)

Paryż, 21. listopada. Dzisiaj wyszedł z druku wniesiony przez ministra wojny projekt do ustawy, którym dla rządu ma być otworzony kredyt 8,460,000 franków na koszt nadzwyczajnej rekrutacji 40,000 ludzi. Wstęp tego dokumentu o właściwych powodach rozporządzenia, zgadza się zupełnie z raportem ministra wojny do prezydenta republiki. „Jak już wyrzekło poselstwo“, mówi dokument, nieprzesłał rząd dawać pilnej baczości na zaszle w Niemczech wypadki polityczne, a lubo życzy sobie jak najściślejszą zachować neutralność, dopokąd francuskie interesa i równowaga europejska nie są zagrożone, jednak uznal za rzecz konieczną, użyć już teraz niektórych środków przezorności, aby dla mogących nastąpić wypadków był uzbrojonym.“ W końcu zastrzega sobie minister pomnożyć też inne żądanie kredytu, (które na utrzymanie 40,000 ludzi po d. 1. lipca 1851 jest wyrachowane) jeżeliby to przeciw wszelkiemu spodziewaniu potrzebnem się okazało.

Posiedzenie otworzono o drugiej godzinie pod przewodnictwem pana Dupin. Mnóstwo przedmiotów pomniejszej wagi załatwiono prawie bez wszelkiej dyskusyi. Na drugiej naradzie przyjęto zawarty z Saksonią pod dniem 28. kwietnia 1850 traktat wydawania wychodźców; projekt pana Castillon o popieraniu eksportacji francuskich win i płynów spirytusowych przez premia, odrzucono, poczem posiedzenie już o pół do piątej zamknięto.

(Posiedzenie z 22. listopada.)

Paryż, 22. listopada. Dzisiejsze posiedzenie narodowego zgromadzenia otworzono o drugiej godzinie pod przewodnictwem p. Dupin dyskusya nad popieraniem zakładów kąpieli i prania bielizny dla ubogich, na które rząd żąda otworzenia kredytu 600,000 franków. D'Adelswaerd lubo uznaje słusznym zamiar projektu do ustawy, powstaje jednak na mieszanie się rządu w tę sprawę, która według jego zdania powinna zostać całkiem sprawą gminy, jak jest w Anglii i w mieście Caen. Przytacza, że zawsze uskarżają się na przesadną centralizacyę, i pyta, czy to jest środkiem zapobieżenia jej, gdy miastom chcemy nowe korzyści na koszt włości przyzwolić? — Minister handlu Dumas broni z zapałem projektu do ustawy. Przypomina, że cholera, która w roku 1849 zabrała we Francyi 100,000 ofiar, z których na sam Paryż przypada 25,000 a 15,000 na departament północny, nawiedzała najszczęśliwiej te miejsca, którym na czystości zbywało. Oświadcza, że zamiar kredytu jest ten, by na wzór Anglii, której łaźnie slyną z umiarkowanej ceny, a zakłady do prania bielizny odznaczają się szybkością operacyi, po większych miastach Francyi zaprowadzić za 2 miliony dla próby podobne zakłady, do czego rząd dla zachęcenia ma trzecią część z góry zaliczyć. Minister spodziewa się, że po upływie kilku lat prywatna industria obejmie te zakłady, które oprócz tego korzystać zysk następczą. — D'Adelswaerd odpowiada, że cholera dotknęła tak dobrze włości jak miasta. Rządowi przyznaje tylko prawo rozpowszechniać publikacyą uczynione doświadczenia, i wyświeca powtórnie czysto miejscowy charakter mających się zaprowadzić zakładów. Raudot, gorliwy przeciwnik centralizacyi, pokpiewa sobie z mieszania się rządu w najskrytsze sprawy indywidualu i gmin, a ku powszechnemu rozweseleniu zapowiada nawet utworzenie *ministerstwa publicznej czystości*. — Lewa strona żąda głosowania po imieniu nad tym projektem do ustawy, który 371 głosami przeciw 272 po drugiej naradzie przyjęto. — P. Leverrier cofa swój projekt, zganiony przez wydział, by z departamentu, gdzie rezyduje zgromadzenie narodowe, wydalić wszystkie indywiduala, które się z środków utrzymania wywieść nie mogą, albo które pod dozorem policyi zostają, lub które za zebranie i włożenie są osądzone. Posiedzenie zamknięto o kwadrans na piątą.

(Poczta francuska.)

Paryż, 22. listopada. *Constitutionnel* zawiera dzisiaj artykuł na korzyść umowy p. Leprédour, i sądzi, że chociaż rząd nie osiągnął wszystkich żadanych przezeń modyfikacyi, jednak przytoczone przez niektóre opozycyjne dzienniki szczegóły tej umowy niezgadają się z prawdą. *Constitutionnel* żąda też, iżby uwzględniono przytem jeszcze interesa zamieszkałych w argentyńskiej republice Francuzów, których liczba dochodzi tam do 25,000, kiedy w Montevideo jest ich tylko 2500. Wypowiedzieć wojnę znaczy tyle, co wydać na zgubę 25,000 ludności francuskiej.

— Żeranta dziennika *Courrier français* skondemnowano na karę pieniężną 1500 franków, a dziennika *Moniteur du soir* na 500 franków za nieumieszczenie nazwisk pod artykułami.

— Minister spraw zewnętrznych, p. de Lahlitte, otrzymał jak utrzymują przed kilkoma dniami notę od rosyjskiego rządu, w której Cesarz Mikołaj wyraża prezydentowi republiki zupełne zgodzenie się z zachowywaną przez ten polityką w sprawach zewnętrznych.

— Zasoby monety brzęczącej we Francyi powiększyły się tego tygodnia o 1 $\frac{1}{2}$ blisko miliona w Paryżu i prawie o tyleż na prowincyi. Disconto zmniejszyło się w Paryżu o 1 $\frac{1}{4}$ miliona, a powiększyło się o 1 milion w banknotach; pierwsze wynosi 49,284,074 fr., ostatnie 86,590,401 franków. Suma znajdujących się w obiegu banknotów zmniejszyła się w Paryżu o 7 milionów, a na prowincyi o $\frac{1}{4}$ miliona. Bieżący rachunek publicznego skarbu powiększył się o 6 milionów, i wynosi teraz 54,205,409 franków. Ogólna kwota zasobu pieniężnego wynosi 446 $\frac{1}{2}$ a znajdujących się w obiegu banknotów 496 milionów.

(D. R.)

— Nadesłane do ministerjum spraw wewnętrznych tabele statystyczne wykazują, iż w niektórych departamentach usunięto w skutek nowego prawa wyborczego trzecią część, a w większej części departamentów połowę dawniejszych wyborców.

— Komisya dla kredytu na uzbrojenie mianowała niższą komisję, która wybrała generała Oudinot swoim prezydentem i sprawozdawcą. Komisya niższa zajęła się na sprawdzeniem przedłożonych kosztorysów.

— Persigny przybył do Paryża. W departamencie Youne obawiają się niespokojów z przyczyn miejscowych. Komisya budżetowa proponuje, iżby płacę komisarza policyjnego przyjąć do budżetu legislatoryjnego. Jutro odpowie na to p. Baroche. Wieści o nowem ministerjum pod prezydencyą hr. Molé są bezzasadne. Rada państwa uchwaliła zastosowanie prawa wyborczego do wyborów municypalnych.

(Austria.)

Niemce.

(Konferencya rządów turyngskich. — Fregata „Eckernförde“. — Oświadczenie neutralności ze strony Hamburga.)

Abendblatt Lloyd'a z 26. listopada pisze: Według korespondencyi *Gazety* niemieckiej z Meiningen miała się odbyć tamże 21go b. m. konferencya rządów turyngskich nad tem, jakie środki w teźniejszym położeniu ojczyzny przedsięwziąć należy. Mówią o utworzeniu i zmobilizowaniu turyngskiej brygady.

O fregacie *Eckernförde*, która, jak wiadomo, ma być holowana pod pruską banderą do jakiegoś niemieckiego portu, zawiera F. O. P. Z. następujące z urzędowego źródła czerpane doniesienie:

„Dla dokładnego ocenienia podań, które fregatę *Eckernförde* pruskim wojennym statkiem mianują i o przeprowadzeniu jej do którego z pruskich portów nadmieniają, jesteśmy w stanie dać niektóre z pewnego źródła pochodzące doniesienia. Na fregacie *Eckernförde* jest wprawdzie od niejakiego czasu wywieszona król. pruska bandera, jednakże jest to tylko środek, by tę fregatę przy niezupełnem jeszcze uznaniu handery niemieckiej, z portu *Eckernförde* przeprowadzić do innych okrętów niemieckiej floty na Wezerze, i ten środek połączony jest z poprzedzającym oświadczeniem królewsko-pruskiego rządu, że z wywieszenia pruskiej handery na fregacie *Eckernförde* nie wyniknie dla niemieckiego związku żadna szkoda względem posiadania tej fregaty, i król. pruski rząd nie chce sobie rościć żadnego prawa do posiadania tego federacyjnego okrętu, równie jak niebędzie czynić żadnej przeszkody przeciw przeprowadzeniu tej fregaty prostą drogą do innych wojennych okrętów floty niemieckiej w porcie Bremeńskim.“

Senat Hamburgski odrzucił wezwanie Prus, by również zmobilizował małą swą siłę zbrojną i postawił ją na stopie wojennej, z tem oświadczeniem, że we wszelkich ewentalnościach neutralnie się zachowywać będzie.

Korespondencya do F. O. P. Z. donosi z Kurhesyi:

„Rozporządzenie cywilnego komisarza związku niemieckiego do sądów w Kurhesyi względem pobierania znów prawnej należytości stęplowej, natrafiła po części na opór, i podpadła w publicznych dziennikach kilkakrotnie przekreśleniom i mylnemu wykładowi. Uważano je mianowicie w wypadkach kiedy przeciw renitentom zaszły przymusowe w tej mierze środki, za uwłaczanie sumieniu sędziów, a nawet za pogwałcenie praw samegoż sądownictwa. Wszakże rzecz nie o to idzie, raczej tyczy się wspomniane rozporządzenie czysto administracyjnego tylko środka — którym jest właściwie pobór należytości stęplowej, a bynajmniej wyrokowania sądowego, jak-to mylnie chcieli przedstawić. A że pobór należytości stęplowej jest czysto administracyjną sprawą, okazuje się to nietylko z podobnychże stosunków i w innych państwach, lecz nawet z zachowania się wielu zwierzchności sądowych w samymże tym kraju, które nie wahają się rzecz tę uważać z tego samego stanowiska, i pobierać należytość stęplową stosownie do rozporządzenia komisarza związkowego. (L.)“

(Zebranie się zgromadzenia krajowego dla Szlezwig-Holsztynu)

Kiel, 25. listopada. Dzisiaj nastąpiło tu formalne zebranie się zgromadzenia krajowego, które już przed 6 tygodniami zwołane było w drodze nadzwyczajnej. Adwokata *Bargum* obrano znowu prezydentem. W mowie zagajającej wspomniął o mającej nastąpić *inwazyi wojsk egzekucyjnych*, lecz, dodał, zgromadzenie nie da się odwieść od obowiązków swych względem praw księstw Szlezwig-Holsztynu.

(G. Wr.)

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 25. listopada.)

Met. Austry. 5% — 66 $\frac{3}{4}$; 4 $\frac{1}{2}$ % 53 $\frac{1}{2}$. Akcje bank. 985 L. Sard. 33 $\frac{1}{8}$. Hyszp. 3% — 32 $\frac{5}{8}$. Polskie 300 — 135 L. 500 — 76 $\frac{3}{4}$

Prusy.

(Depesze telegraficzne.)

Berlin, 27. listopada. *Konst. Koresp.* donosi, że pan Manteuffel wyjechał dzisiaj do Oderbergu. Celem podróży jest zjechać się z księciem Schwarzenbergiem w sprawach przeznaczonych do rozwiązania zawikłania niemieckiego za pomocą wolnych konferencji. (Stan rzeczy w Berlinie.)

Berlin, 22. listopada. Zagajenie izb pruskich niewywarło jeszcze żadnego wpływu na nasze położenie polityczne ani w ogóle na skład stosunków obecnych. Królewskiej mowie od tronu przypisywano zrazu na giełdzie charakter wyłącznie wojenny, co spowodowało znaczniejsze jeszcze spadnięcie wszelkich pieniędzy papierowych. Później pomiarkowano się, że mowa królewska była tylko nowym opisaniem *status quo*, na którym polityka pruska dla chwilowej wątpliwości jeszcze się opiera. Lecz zdanie to musiało też wywrzeć najniekorzystniejszy wpływ na stan giełdy naszej. Nic niecharakteryzuje wybitniej terażniejszej niepewności położenia naszego. Tymczasem zawarł rząd, jak się domyślamy, spowodowany krytycznością chwili, tymczasowy kompromis z izbami. Chodziło mu głównie o to, aby w pierwszych 14stu dniach nieobarczono ministerium wyzywającymi wnioskami i uchwałami, lecz zostawiono mu wolne pole do rozwijania koniecznej działalności swej na zewnątrz. Doświadczona już kilkakrotnie uległość izb za ministerstwa listopadowego niezawiodła nadziei rządu w chwili tak złowrogiej, albowiem wszystkie frakcje obudwu izb przystały na żądane koncesje ze względu na położenie krytyczne. Do tego należeć ma i to także, aby izby ile możności jak najdłużej zwlekały debaty nad adresem, gdyż w odpowiedzi izb na królewską mowę od tronu musiałyby koniecznie być dotknięte szczegółowe kwestje polityczne. Wszelako ministerium postanowiło korzystać z tej chwilowej wolności swojej tylko w obec plenarnego zgromadzenia izb, a natomiast oświadczyło gotowość swą przynależnym komisjom izb udzielać wszelkich objaśnień o toku i stanie konferencji obu stronnych i przedkładać im wszelkie tyczące się ich dokumenta i papiery. Tak więc uznana za konieczną ostrożność zasada się na tem tylko, że ministerium przez czas trwających uzbrojeń i konferencji niechce być przynaglone do żadnej deklaracji publicznej ani też do powzięcia jakiegokolwiek uchwały krzyżującej jego stanowisko obecne. Kierującą ideą podrzędną jest przytem niezawodnie to wyrachowanie, iż niechcianoby od razu rozpoczynać bezpośrednią walkę z izbami, które dziś bardziej niż kiedykolwiek mają opinię publiczną za sobą. Tymczasem zaś służyć ma żywioł konstytucyjny tylko za podporę terażniejszemu stanowisku Prus i do nadania mu wyłącznej barwy. Dlatego też nawet i w mowie od tronu wyszczególnione jest najbardziej zachowanie konstytucyjnej ustawy państwa pruskiego.

Kierująca zasada izb przechyla się zresztą najwyraźniej w obu dwu mowach, któremi tak w pierwszej jak i w drugiej izbie zagaili posiedzenia nowo obrani prezydenci: hrabia Rittberg i hrabia Schwerin. Obydwie mowy te stawiały element wojskowy na czele wszystkich rozpraw parlamentarnych a w końcu rozwodziły się nawet z podziękowaniem dla landwery. Hrabia Schwerin dowodził jeszcze prócz tego, że w chwili obecnej niepowinny istnieć w izbie żadne stronnictwa polityczne, lecz że potrzeba koniecznie zlać wszelkie odcienia przeciwe w jedno stronnictwo ojczyście. Ależ to jest właśnie stanowisko przejmujące niemalą obawą ministerium, chociaż prawdę mówiąc, wywołały go własne jego rozporządzenia ostatnie. Wszakże jakkolwiek wielką zdaje się być pod pewnymi warunkami uległość izb w obec ministerstwa, przecież w salach posiedzeń można zrobić niejedno spostrzeżenie przeciwne, z którego domyśleć się można, że tam w istocie całkiem inny duch panuje. Samo już pojawienie się pana Vincke w izbie drugiej, nie jest wcale pocieszającą oznaką. Straszny dyalektyk ten, którego uszczypliwe mowy nigdy jeszcze niechybiły swego celu, zajął wczoraj z wyczynającą swą nadętą powagą miejsce po lewej stronie izby. Niezaprzeczony jego talent parlamentarny zdolny jest sam jeden narobić wielkiego kłopotu rządowi. A w izbie pierwszej zasiedli tacy mężowie jak Camphausen, Dieterici i inni, którzy dotychczas byli przyjaciółmi rządu, także po lewej stronie.

Samo zaś ministerium znajduje się co do wewnętrznego składu swego w jak najwątliwszym położeniu. Tylko z ogromnem natężeniem odwleka ono jeszcze nowe złożenie gabinetu, aż do chwili, gdy polityczne stosunki monarchji w ogóle jakiś stanowczy kierunek wezmą. Widocznie bowiem byłoby niepodobniństwem teraz składać nowe ministerium śród wypadków obecnych a raz doświadczać w obec izb jak największej niepewności stanowiska. Punktem wyjścia nowego gabinetu zdaje się być niejako tymczasowy prezydent ministrów, p. Ladenberg. Jeżeli zaś w istocie poruczy jemu rząd złożenie nowego gabinetu, skoro nadarzy się stosowna chwila do tego, natenczas wystąpienie pana Manteuffel z ministerstwa nie będzie już podlegać prawie żadnej wątpliwości. (G. W.)

(W. księstwo Badeńskie odstępuje od unii.)

Berlin. W księstwo Badeńskie odstąpiło od unii przyjmując daną d. 15. listop. deklarację ze strony Prus. Pan v. Porbock, dotychczasowy zastępca W. księstwa Badeńskiego przy kolegium książąt odjedzie w tych dniach; przybyły tu niedawno radca legacyjny v. Meyseburg zostanie przy naszym dworze jako badeński sprawujący interesa i bardzo jest lubiony tak u dworu jakoteż w kołach dyplomatycznych.

(Nowy porządek gmin.)

Poznań, 22. listopada. Niezadługo już nastąpi zaprowadzenie nowego porządku gmin. Jak na teraz nie przyjdzie podobno do wielkich zmian w tej mierze. Przepis zabraniający połączenia istniejących już gmin przeciw ich woli w jedną większą, stawia nieprzebyte trudności utworzeniu większych okręgów gminnych. (C. C.)

(Kurs giełdy berlińskiej z 27. listopada.)

Dobrowolna pożyczka — Oblig. długi pań. 92³/₄ l. Akcje bank. 83¹/₂ l. Pols. listy zast. 90³/₄. Pols. 500 — 76³/₄; 300 — 135 l. Frydrychs. 13³/₈. Inne złoto za 5 tal. 10¹/₂ Austryackie kankn. 72³/₄.

Dania.

(Uwiadomienie ze strony komendanta miasta i twierdzy.)

Rendsburg, 23. listopada. Komendant miasta i twierdzy Rendsburg zawiadomił magistrat, iż otrzymał ze strony jeneralnej komendy upoważnienie do wydania za pośrednictwem magistratu rozkazu dla mieszkańców, iżby się na trzy miesiące zaopatrzyli w potrzebną żywność, i w ogólności tak się urządzili, aby na wypadek oblężenia ograniczono się w szczególnych rodzinach na najmniejszej ile być może liczbie członków familijnych, dla reszty zaś postarano się o pobyt po-za terytoryum twierdzy. (D. R.)

Wiadomości handlowe.

(Targ na woły w Ołomuńcu.)

Ołomuńce, 27. listopada. Przeciw wszelkim oczekiwaniom przypędzono tu dzisiaj na targ 333 sztuk po największej części galicyjskich wołów, podczas gdy do Wiednia, Berna i na dziś odeszło przez Lipnik 458 sztuk bydła rzeźnego. W przecięciu był gatunek średni, a ceny trzymały się; płacono u nas za parę ważącą 7³/₄ cetn. 362 zlr. 30 kr., a w drodze kosztowała para ważąca 9—9¹/₂ cetn. 425—450 zlr. W Wiedniu było na targu w tym tygodniu 1683 sztuk wołów; nawet z Czech miało popędzić bydło do Wiednia. Z niewiadomych powodów poszły tam ceny w górę. Cetnar kosztuje 54—58 zlr. w. w.

Kurs lwowski.

Dnia 2. grudnia.

W notacji konwencyjnej.

	gotówka		towarem	
	zlr.	kr.	zlr.	kr.
Dukat holenderski	6	—	6	8
Dukat cesarski	6	5	6	15
Półimperyal zł. rosyjski	10	40	11	5
Rubel śr. rosyjski	2	1	2	4
Talar pruski	1	53	1	56
Polski kurant i pięciozłotówk.	1	35	1	38
Galicyjskie listy zastawne za 100 zlr.	96	40	98	—

(Kurs wekslowy wiedeński z 27. listopada.)

Amsterdam — — Augsburg 140 p. uso. Hamburg 196 p. 2. m. Liworno 140 l. 2. m. Londyn 13.40 p. 3. m. Paryż 168 l. 2. m. Agio dukata ces. 56. Napoleondor 11.30.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 30. listopada. PP. Komar Wiktor, z Toporowic. — Kielanowscy Jan i Tytus, z Zelechowa. — Osmałowski Szymon, z Janczyna.

Dnia 1. grudnia. Księżna Pojunde Muruszi, z Jass. — PP. Leńczyński Jan, z Czertesza. — Kunaszewski Hieronim, z Zeliborów. — Jaźwiński Aleksander, z Podniestrzan. — Romaszkan Mikołaj, z Horodeaki.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 30. listopada. PP. Antoniewicz Wicenty, do Skwarzawy. — Aba-court Ksawery, do Sawczyna. — Papara Stanisław, do Dolnicza.

Dnia 1. grudnia. PP. Malczewski Stanisław, do Cześnik. — Torosiewicz Michał do Poltwi. — Małachowski Soter, do Tarnopola.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 30. listopada i 1. grud.:

Pora	Barometr w mierze wied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zr.	28 5 10	-1°	0°	wschodni	pochm. mgła
2 god. zr.	28 5 0	0	-1	"	"
10 g. w.	28 4 7	0		póln.-wschodni	"
6 god. zr.	28 4 0	-0.5°	+0.6°	wschodni	pochm. mgła
2 god. zr.	28 3 10	+0.6°	-0.7°	póln.-wschodni	"
10 g. w.	28 3 10	0°		"	"

TEATR.

Dziś: kom. niem.: „Nehmt ein Exempel d'ran.“ i produkcja pana Figer.

Jutro: opera niem.: **Der Liebestrank.**“